

זאת התורה אדם כי ימות באוהל"

מוסף מיוחד
מבית העלון
"מדברי"
המגידיים"

דברי חיזוק מראש ישיבת סלבודקה הגאון רבי דב לנדו שליט"א

עמל התורה של גדולי ישראל כפי שסיפר הגאון רבי דב לנדו שליט"א |
הפאות שנטפו זיעה | הזכות של לא להפריע לחזון איש ללמוד | "אשריכם תלמידי חכמים"

הגמ' במנחות י"ח א' מביאה ברייתא, אמר רבי, כשהלכתי למצות מדותי אצל ר' אלעזר בר שמוע, ואמרי לה, למצות מדותיו של ר"א בר שמוע, מצאתי יוסף הבבלי יושב לפניו, והי' חביב עליו ביותר עד אחת, אמר לו, רבי, השוחט את הזבח להניח מדמו למחר, מהו, שחרית אמר לו כשר, צהרים א"ל, כשר, מנחה, א"ל, כשר, ערבית א"ל, כשר, אלא שר' אליעזר פוסל, צהבו פניו של יוסף הבבלי, ופירש"י מחמת שמחה, אמר לו, יוסף, כמדומה אני שלא כיווננו שמועתינו עד עתה, ופירש"י, כלומר דלא סליק לך אליבא דהילכתא כל דאמרי לך עד השתא, אמר לו, הן, רבי, הן, ופירש"י, כוונת וכוונת, אלא שר' יהודה פסול שנה לי, וחזרתי על כל תלמידיו, ובקשתי לי חבר, ולא מצאתי, עכשיו ששנית ליפסול, החזרת לי אבידתי, זלגו עיניו דמעו של ר"א בן שמוע, אמר אשריכם תלמידי חכמים שדברי תורה חביבין עליכם ביותר, קרא עליו המקרא הזה, מה אהבתי תורתך כל היום היא שיחתי וגו', הא מפני שר' יהודה בנו של ר' אילעי, ור' אילעי תלמידו של ר' אליעזר, לפיכך שנה לך משנת ר' אליעזר.

ונוסיף ונאמר, כשם שדברי תורה חביבין על ת"ח, הרי במידה זו חביבים הם הת"ח, לומדי התורה ועמליה, חביבים הם למעלה, וחביבים הם למטה, וכולנו מכירים ויודעים שהכל קיים בזכות למודם, בזכות למודם ועמלם בלימוד התורה, הכל מתקיים ועומד עליהם, כל משמרת היהדות, היהדות בטהרתה, שיש לה אויבים מכל מיני צדדים, התורה ומצווה לאמיתותה ולאמיתות קיומה, ללא כל סטי', ומשום בחינה שהיא, עומד ונשמר על ידם, ע"י תלמודם, ובזכותם.

זאת ועוד, כל קיומנו כאן בארה"ק מוקפת הסכנות מכל עבר ופינה, השם ישמרנו הוא אך ורק על ידם, על ידי לומדי התורה, חלילה, חלילה מה הי' יכול לקרות לולא תלמודם של אברכי הכוללים, והגיתם בתורה. הם הם העוצרים בעד כל מה שמסביב, הם הם העוצרים בעד כל המתרחש בארה"ק, ר"ל, שעליו נאמר ולא תקיא הארץ אתכם בטמאכם אותה, לבל יבולע לנו, חלילה וחלילה, ישמרנו השם, הם הם העוצרים, הם הם חומות המגן, הם הם אשר בזכותם, שלמרות הכל אנו מתקיימים כאן, וזכותם מסתעפת ומגנה בכל מקומות אהב"י.

אשריכם ת"ח לומדי התורה שדברי תורה חביבים עליכם, ואשרינו כולנו שהינכם בקרבינו, וככל שמתוספים יותר ויותר, ומתרבים יותר ויותר לומדי תורה, בבתי מדרשא, בישיבות ובכוללים האברכים, מתעצמות זכויותינו המגינות והסוככות ברחמי שמים עלינו יותר ויותר. כך, ורק כך, וע"י כך, ימשך וישמר במשמרת עוז סוד קיומנו כעם קדוש להשם, כאן בארץ קדשנו ובכל מקום, שהם עד בא ינון בב"א.

עמל התורה של החמדת שלמה

בסוף שו"ת חמדת שלמה מובא מעשים מתולדות חייו. ורבינו רגיל לומר שהמעשים שם הם כספר מוסר, ובפרט מה שמספר שם תלמידו שהם ישבו ולמדו בימות החורף בבימ"ד עשוי מעץ ובלוי תנור והחמד"ש ישב עם בגד דק, וכך ישב והעמיק בלימוד עד שהפאות שלו נטפו זיעה, כך למדו תורה.

עמל התורה של החפץ חיים

סיפר רבינו בשם אחד מתלמידי הח"ח, כי יום אחד הח"ח איחר לתפילה, ואחרי התפילה הסביר לתלמידיו שאיחר מכיון שעסק לסדר את המ"ב בהל" פסח בסימן ת"מ ויש שם הרבה עניני חושן משפט, ונמשך הלימוד בלילה, ולכן התעורר מאוחר. עמל התורה של רבי יודל שפירא חביב על רבינו התיאור לעמל התורה שהיה רבי יודל שפירא אומר שבצעירותו הי' וכואבים לו השערות שעל ראשו מרוב עמל ויגיעה.

הערך של התמדה בתורה

בהזדמנויות שונות מספר רבינו מה ששח לו רבי דוד צבי הופמן זצ"ל, על אביו רבי משה יונה ז"ל שהיה מקורב מאד לחזו"א, שפעם בקשו מאביו רבי משה יונה ברכה, ואמר רבי משה יונה שהוא מברך בזכות זה שהוא אף פעם לא הפריע לחזון איש ללמוד. כלומר, עיקר הזכות הוא ראה לא בזה שהוא התקרב לחזון איש אלא בזה שלא הפריע לו ללמוד.

"נטל החזון איש את מקלו, הניחו על כתפיו והלך הלוך ושוב"

מעשה מופלא שהעיד מרן הגרמ"צ ברגמן שליט"א כפי שראה אצל מרנא החזון איש זיע"א, כאשר ניסו לתרץ שאלה שמרן הגה"ק רע"ק אייגר זיע"א, והניח "בצריך עיון" || "אתם צריכים לדעת שקושיה של רע"ק אייגר אי אפשר לתרץ ללא עמל ויגיעה" || "זאת חוקת התורה"

ת"ח, והוא אמר לפניו מה שעלה במחשבתו לתרץ את הקושיא.

כששמע את זה החזון איש, הוא **קם ממקומו** ונטל את מקלו והניחו **על כתפיו**, והניח ב' ידיו על המקל, וכך הוא הלך **הלוך ושוב** ומצחו **האדים ממאמץ**, מריכז המחשבה, וכך הלך והסתובב שוב ושוב, וזה היה **מחזה נורא**. עד שלתפתע החזון"א נעצר, ניגש אלינו כשהוא מסביר לנו את **הטעות** שלנו בחשבון הדברים, ועל כן התירוץ הוא **מופרך**.

"לאחר מכן אמר לנו החזון"א זיע"א: "וכי מה אתם חושבים שאני לא 'מפרגן' לתרץ את הקושיא על הגרע"א?! **חלילה**, אין זה כך! רק אתם צריכים לדעת שקושיא של רבינו עקיבא איגור, **אי אפשר לתרץ ללא עמל ויגיעה**. התירוץ של אותו ת"ח היה '**איינפאל**', 'כאפ', רעיון שבא לו ע"י **כישרון**, רצייתי להראות לכם שלתרץ קושיית רע"א **אי אפשר** בלי עמל ויגיעה".

וסיים מרן שליט"א, "רבותי **זו הדרך**, כך צריך ללמוד. לא יגעת ומצאת - אל תאמין, כי **לא מצאת**".

אצל מרנא **החזון איש** זיע"א ואצל מו"ח ראש הישיבה מרן **הגרא"מ שך** זיע"א, את העמלות שלהם, את היגיעה שלהם עד **מיצוי כל הכוחות** ויותר מכך. בוודאי שאנו לא במושגים שלהם ולא קרובים לכך, אבל שנקבל **מושגים**, נדע **מהי הדרך**.

"אמנם מצד שני ראש הישיבה זצ"ל, תמיד היה אומר בשיחות, הוא היה אומר זאת בשתי לשונות. האחד: '**בחור צריך לישון בזמן, לאכול בזמן וללמוד בזמן**', ולפעמים הוא היה אומר: '**בחור צריך לישון טוב, לאכול טוב וללמוד טוב**', אבל כללו של דבר אנחנו לא דורשים **סיגופים ותעניתים**, אלא, כשאתה לומד אז באמת **תלמד** ושהראש לא יהיה במקום אחר, תלמד כשצריך ללמוד אבל תלמד בכל בכח.

"אני תמיד נוהג לספר, פעם כשלמדתי בכולל חזון"א, אחד מהת"ח העלה בביהמ"ד **תירוץ** על '**צריך עיון**' של מרן הגה"ק **רבי עקיבא אייגר** זיע"א, והתירוץ היה נראה פשוט ו**נפלא ביותר**, עד שלא הבנו כלל **מדוע** נשאר רעק"א בצריך עיון. הלכנו למו"ר מרן החזון איש זיע"א, עם אותו

תלמידי ישיבה בארה"ב עלו לאכסנייתו של מרן הגאון **רבי מאיר צבי ברגמן** שליט"א, השווה בימים אלו בארה"ב, על מנת לשמוע דברי חיזוק והדרכה לעלייה בתורה ויראת שמים.

בדבריו האריך בחובת לימוד התורה בעמל ויגיעה, ואמר: "**תנאי** קודם למעשה למי שרוצה באמת להבין ולהשכיל בתורה, זה רק ע"י **עמל ויגיעה**. הבנה בתורה **לא שייך** לקנות בלא להתייגע, בלא להתאמץ. ולכל הפחות **שבשעת הלימוד** נקדיש את כל הכוחות שיש לנו, את כל המחשבה שלנו, להיות טרודים לדעת סודה, שזה מה שיעמוד בראש, להבין מהו הביאור בדברי גמרא, בדברי הראשונים ורבותינו האחרונים.

"לא שייך להבין בלימוד כאשר **הראש עסוק** בכל מיני מחשבות זרות בכל שעות היום, ולכל הפחות בשעת הלימוד תעשה שהראש לא יתעסק עם כלום מלבד עם הגמרא. וצריך להתאמץ ולהתייגע ורק על ידי כך אפשר להשיג משהו. **"אני נזכר** אצל רבותינו שעוד זכיתי לראות,

דברי חיזוק מראש ישיבת סלבודקה הגאון רבי משה הלל הירש שליט"א

אור התורה מגיע מכל הקרבה ומסירות הנפש עבור התורה

על מיטה, והטעים זאת "כיון שבכל הקרבה והקרבה שאדם עושה בשביל תורה זה מביא לו אורות של תורה ואני לא מוכן לוותר על האורות של תורה שיעקב ספסל יכול לקבל על ידי זה שהוא שוכב על הרצפה".

מסיפור זה אפשר ללמוד שהאור של התורה מגיע לא רק מהעמל בעצם לימוד התורה, אלא, כל הקרבה ומסירות נפש שעושים עבור התורה, והאור הזה הוא מה שכתוב "ד' עוז לעמו יתן", שזה מגיע כתוצאה מ"תנו עוז לאלוקים", על ידי מסירות נפש ללימוד התורה.

(סברי מרגן, חלק א'; חיי תורה)

כבר היה מעשה אצל מרן ה"חפץ חיים" זיע"א, בישיבת ראדין שהייתה עניות גדולה מאוד, הבחורים היו ישנים על הרצפה על גבי שק של תבן, ולבחורים המבוגרים היה מקום לישון אצל בעלי בתים שהיו נותנים להם מיטה לישון עליה. הגיע לשיבה עילוי גדול, **רבי יעקב ספסל** זצ"ל. בתחילת דרכו כבחור צעיר למד בראדין אצל החפץ חיים, והייתה לו מחלה בריאות.

הגיעו בחורים ל"חפץ חיים" ואמרו לו שיתכן וכדאי שגם לבחור זה תהיה אפשרות לישון אצל אחד בעלי הבתים על מיטה. ה"חפץ חיים" הרהר מעט ואמר שלא יתנו לו לישון

"זאת התורה אדם כי ימות באהל" "אין התורה נקנית אלא במי שממית עצמו עליה"

הרה"ג רבי שלמה קולדצקי שליט"א עורך העלון "לבית התורני" בריעה מרתקת על התורה

אדם שמודיעים לו: היום אתה מת. מה הוא עושה? האם הוא רץ לבדוק מה קורה בחשבון הבנק שלו או להספיק עוד איזו הנאה מהעולם הזה, ודאי שלא. אלא מה הוא כן עושה? הוא עושה תשובה. חשבון הנפש. אוסף עוד זכויות. אומר הרבי הישועות משה מויזניץ צ"ל אין התורה נקנית אלא במי שממית עצמו עליה. היינו שהוא מתייחס לכל יום כאילו זה היום אחרון שלו. והוא אוסף עוד ועוד זכויות. זמ"ש מה יעשה אדם ויחיה, ימית את עצמו. אדם שרוצה להצליח בחיי התורה, הוא חייב להרגיש שבכיוולת היום הוא מת ואין לו כלום מלבד התורה, ועי"ז התורה תתקיים בידו.

איך "מתים" למעשה? החפץ חיים היה נוהג להביא את הסיפור הבא: היה יהודי שהחליט שהוא חייב לעשות משהו למען העוה"ב שלו. נו מה עושים? בבית הכנסת הקרוב מתקיים כל בוקר שיעור מעשר עד שתיים עשרה, אלך לשם. טוב, ומה עם החנות, הוא התחיל להסתפק, לבסוף הוא הכריע שהוא מוכרח לדאוג לתכלית והוא החל ללכת לשיעור ויהי מה. כך עשה במשך שבועות וחודשים ולא נודע דבר לאיש ממשפחתו. יום אחד בשעה 30:10 בבוקר אשתו היתה צריכה אותו. היא הגיעה לחנות ובעלה איננו. מסתמא היה צריך לצאת לרגע, אמרה לעצמה, ותיכף הוא ישוב.

אך עוברת חצי שעה, שעה, והיא! יוצאת נפשה מדאגה עד 12 היא חיכתה. וב-12 הוא הגיע. איפה היית? לא ידעתי היכן לחפש, דאגתי כ"כ! מה פירוש איפה היית? הייתי בבית כנסת ממול, למדתי תורה, דאגתי לעוה"ב שלי. כל יום מ-10 עד 12 אני שם.... היא תפסה את הראש והחלה לשאוג האם יצאת מדעתך? חסרת משוגעים אנכי? באמצע היום, תראה מה הולך כאן, אתה יודע כמה אנשים באו לחנות וראו שזה סגור אז הם הלכו למתחרה? וכך היא צועקת עליו. והוא מרגיעה ואומר לה רגע יש לי משהו להגיד לך, ואז היא שתקה! וכה היו דבריו:

אילו היית מקבלת טלפון הביתה בשעה 15:10 שבעלך קיבל ארוע בואי מהר ללוות אותו לבי"ח, ואחרי חצי שעה מודיעים לך בחוץ ברוך דיין האמת!!! האם גם אז היית אומרת לא מצאת לך זמן יותר טוב למות, דווקא כשכולם באים לקנות??? למה לא חיכית לשש בערב? וודאי שלא! כי היית מבינה, ה' ישמור הוא מת. ובכן סיים הבעל מה אפשר לעשות משעה 10 עד 12 אני מת.. וזהו. ושבשעה 12 אני קם לתחיה. מה זה אומר לנו! שלפחות בשעות הלימוד לסגור את הטלפונים ואנחנו "מתים" - כי אין התורה נקנית אלא במי שממית עצמו עליה.

מה שונה אדם ש"ממית" משאר בני אדם שלומדים תורה? ראיתי ביאור ממזכה הרבים רבי ראובן גולן בבארה של תורה איך חייו של ה'ממית' נראים? נבין זאת ע"פ סיפור נפלא על אדם שחי במקום מוזנח, בדירה בת חדר אחד, שקע לחשמל היה בדירה רק אחד. לכן הוא היה צריך לתמך בין המקרר שהיה מחובר לשקע רוב הזמן לבין המכשירים שדורשים חיבור לזמן קצר כמו מכונת כביסה, קומקום, תנור וכו'. יום אחד הגיע לביתו מושל המדינה ובישר לו שזכה בהגרלה השנתית לטובת משפחות במצוקה, לכן הוא מקבל מעכשיו למשך 80 שעות זכות שימוש במכונה שמייצרת שטרות אמיתיים, היא יכולה להדפיס 200 שטרות בדקה, ומיד בסיום ה-80 שעות היא תילקח ממנו, מה שדפיס עד אז יהיה שלו. לאותו איש יש בבית שקע אחד, אך הוא בכלל לא חושב על המקרר ועל הדברים שבתוכו, הוא לא ירתיח מים, ולא יפעיל תנור הכל מושבת! ובמשך 80 השעות הקרובות אין לו שום דבר חוץ ממכונת השטרות שמדפיסה 200 שטרות של 100 דולר כל דקה, הוא מדפיס ומדפיס וכל השאר "מת". המכונה עושה רעש אך לא אכפת לו מכלום הוא ממשיך וממשיך. כעבור הרבה שעות יוצא מהמכונה פיח מחניק, כל הבית ריח, אך בכלל לא מפריע לו דבר זה, הוא ממשיך בהתלהבות. אחרי עשרות שעות של הפעלת המכונה הוא מרגיש צורך דחוף לשתות כוס קפה, הוא רוצה לבוא לכבות לרגע את מכונת השטרות, לחמם רק קצת מים שזה לא יבזבז לו הרבה זמן. אך שנייה לפני שהוציא מהשקע חישב כמה שטרות יכול הוא להרוויח אם לא ינתק את המכשיר אפילו לקצת זמן, וכמובן שהחליט לוותר על הקפה לטובת הפעלת המכונה עוד ועוד.

הנמשל הרבה יותר חזק מהמשל: אדם יורד לעולם לחיות את חייו אבל מקבל שקע אחד. והוא צריך לבחור מה לחבר, או את העולם הזה או את התורה. מילה אחת של תורה שווה הרבה יותר משטר של 100 דולר ו-200 מילים של תורה שאפשר ללמוד בדקה שווים הרבה הרבה יותר ממכונת שטרות שמוציאה 500 שטרות של 100 דולר בדקה. אם כך יראו חייו הוא לעולם לא ינתק את התקע לטובת דברים גשמיים, וישתדל לנצל את זמנו הפנוי רק ללימוד תורה. במשל אדם יודע לכמה זמן הביאו לו את המכונה וכך מתמסר ומוותר על דברים רבים באותן שעות, אך בחיים אדם לא יודע כמה זמן הוא יחיה בעולם לכן כדאי לנצל כל רגע ולהתחבר ל'שקע' של התורה גם לאחר יום של עבודה קשה לא כדאי לפספס ערב שבו המכונה תהיה מושבתת ואז יפסיד כמה מליוני 'דולרים' רוחניים.